

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צח.

עין משפט נר מצוה

לד א ב ג מיי פ"ד מהל'
ק"פ הל' ה:
ד [מיי] פ"ד מהל' מנונה
הל' ט ז:
ה [מיי] פ"ד מהל' מעשה
הקרבנות הל"ד פ"ג מהל'
פסולי המוקדשין הל' טו:
לד א מיי פ"ד מהל' ק"פ
הל' ט:

רבינו חננאל

ש"מ מוקדשין ירעה עד
שיחאב וימכר ויפלו דמיו
לגדבה, כיון שאינו קרבים
שלמים ש"פ בעלי חיים
נדרחין, ודחוי מעיקרא כי
היא נקבה או זכר בן שתי
שנים שאינו ראוי מעיקרא
לשם פסח, לא חימא כיון
שאינו (שלמים) לשם
פסח, מעיקרא כי
אקדישנהו לשלמים
אקדישנהו אלא נדרח.
ומדלא קתני ויביא בדמיו
שלמים אלא יפלו דמיו
לגדבה ש"פ דיש דחוי
בדמים, המפריש פסחו
ומת וכו', ת"ר המפריש
פסחו ומת, בנו ממונה עמו
[יביאנו לשם פסח אין בנו
ממונה עמו] יביאנו לשם
שלמים שאינו ראוי מעיקרא
לשם פסח, עשר.
ואוקמא רבא בשפת קודם
חצות ודל עליה אנינות
דאורייתא והוא נדרח
ש"מ, והא דתנן אונן
טובל ואוכל פסחו לערב,
באנינות דרבנן, אבל
באנינות דאורייתא לא, רב
שרביה אמר כגון שהיה
אביו גוסס בחצות ומת
אחר חצות, בנו ממונה עמו
יביאנו לשם פסח, והא לא
חל עליה אנינות, אין בנו
ממונה עמו יביאנו לשם
שלמים, רבין דבבבבבבבבבב
גוסס היה לא היה חזי
למעבר פסח ולא קבעתיה
חצות, רב אשי אמר לעולם
רמת אחר חצות ולא חל
עליה אנינות, דהא משעת
הפסח כיום טוב חשוב
שאוברים בו הלל, לפיכך
לא חל עליה אנינות, אין
בנו ממונה עמו יביאנו
לשם שלמים, מאי אמרת
קבעתיה חצות, רבי שמעון
הוא דאמר בעלי חיים אין
נדרחין ומשום הכי מקריב
לה שלמים, רבינא אמר
כגון שהפרישו אחר חצות
ומתו בעלים אחר חצות
וקסבר לא קבעתיה.

שמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי, תימנה לר"י דצפרק לולב
הזול (סוכה דף לג): מסקינן גבי לולב דחוי מעיקרו לא הוי
דחוי ויש לחלק בין דחוי מעיקרו לגבי מנות לדחוי מעיקרו דהקדשה
ועוד דשאני התם דמעיקרא אפשר למעוטי בתקנתא ולא דחוי גמור
הוא ואל"ת מאי קמ"ל ר"י יוחנן צפ"ק

דקדושין (דף קג) גי' דצפרק של שני
שומפים וכל דנהו מעיקרא הוה אול"ת
ממילתיה שמעינן ממתני' דהכא וי"ל
דלכתי אשמעינן דעושה תמורה
ותמורתה כיוצא בה אע"ג דלניח
קריבה כלל והא ללא קאמר התם
וש"מ דעושה תמורה כיוצא בה לא
חשיב אלא מילי דלחיה ואל"ת ויליף
ממחוסר זמן לדחוי מעיקרא הוה אול"ת
הוי דחוי ויש לומר דשאני מחוסר זמן
ללא איחזוי מעולם א' לשום קרבן
וזמן קבוע להיות ראוי ליום השמיני
הלכך לא שייך ללמיקף מיניה בעלמא:
ושמע מינה יש דחוי בדמים.

פרש"י בתשובתו דלפילו
דבר שלא קדש מתחלה קדושת
הגוף אלא לקדשת דמים דחוי
הוא מלקרב לבסוף ללא תימא
אין דחוי אלא דצבר הקדוש קדושת
הגוף ונדחה מהקדשה אבל קדושת
דמים לא חלימא למידיה ומינה
לר"י הא כל דחוי מעיקרו הוה דחוי
צדמים^א והא כן כיון דאמר דחוי
מעיקרו הוי דחוי שמעינן למי דש
דחוי צדמים^ב ואורי"י דמשכחת ליה
דחוי מעיקרו בקדוש קדושת הגוף
כגון ששחט וקיבל הדם כלי שיש
בו מים דראשון ראשון דחוי הוא^ג
הלכך אפילו לבסוף רבה הדם ויש
בו מראית דם הוי דחוי ולהכי
אינטרין תו לאשמעינן דלפני צדמים
יש דחוי וצפ"ק דקדושין (דף קג):
מפורש כל הלכות:

הא חיי"ל עליה אנינות, אף
על גב דקרינא ביה לפי אכלו
צליה מכל מקום אינו יכול לשלח
קרבנותיו דלאמרינן (טו) וצדמים (דף קט): שלמים בזמן שהוא שלם:
ופטורין

לשלמים מחוץ חוצה דקדושת מתני' דמיה שלמים אכל גופה לא חלימא אלימא קדושת דמים לומר בה תורת דחוי ולא אשכחן דפליגי תנאי צבא
מילתא מיהו עובא אשמעינן תשובת רבינו ע"כ, ומתייהא לי אנהאי גרע ממוחר הפסח שראוי לפסח^א דלאמרינן בהאשה (לעיל דף פט), ונטרחה
ונייתי צמות: בנו נמנה עמו, אם היה בנו נמנה עמו ועדיין יש לו בעלים: אי נימא דמים קודם חלות, ובו ציוס הא חל אנינות עליה
צרישא ותו לא חיללא עליה חיובא דפסח להביאו צפני עצמו דתתנן (לעיל דף סג), וכולן אין שוחטין עליהן צפני עצמן ומתני' קתני יביאנו דמשמע
הוא עצמו: אלא דמא אחר חלות, דכיון דחיללא עליה דין פסח צרישא שוחט לעצמו ולא חיישינן שמא יביאנו לביט הפסול דמותר זכיר משום
חובת פסח דחילל עליה מעיקרא אבל כי חיללא אנינות צרישא לא זכיר, וצמת יוס או יומים קודם לא מני לאוקמא אלא קמתא דמילתא בו
ציוס הוי מפרישין פסחיהן: הא קבעתו חלות, לפסח ואידחי משלמים דהא תנן (לעיל דף קט): הפסח העומד בחלות ולא הקריבו ירעה: לשם
פסח שני, אם לא עשה את הראשון מפני אנינותו: לנדרין קפני מס אחר חלות, דחיללא עליה זמן חיובא דפסח צרישא וצנו נמנה עמו
ונשאר לו בעלים יביאנו לשם פסח, אין צנו נמנה עמו לא מיירי בה מידי וממתני' שמעינן ירעה דהא קבעתיה חלות: מס קודם חלות ואין צנו
נמנה עמו יביאנו לשם שלמים, דלא קבעתיה חלות, והא צנו נמנה עמו לא אינטרין לאורוויי בה מידי דודאי מיקרב לפסח שני ואשמעינן מינה
דהיבא דחל עליה חיובא דפסח צרישא שוחטין עליו: ל"א הא חל עליה אנינות צרישא ותו לא חיללא עליה חיובא דפסח והא דתנן (לעיל דף ט):
שוחטין על האונן ה"מ היבא דחיללא חובת פסח עליה צרישא והדר חל עליה אנינות: שהיה אצני גוסס בחלות, ומת לאחר חלות צנו נמנה
עמו יביאנו לשם פסח דהא חל עליה חיובא דפסח צרישא אין צנו נמנה עמו יביאנו לשם שלמים דכיון דבחלות היה גוסס ורוב גוססין למיתה
לא קבעתיה חלות: לעולם דמים אחר חלות, ודקשיא לך היאך יקרב שלמים הא קבעתיה חלות ואידחי ר' שמעון היא דלמך בסדר יומא צפ'
צ' שעירי (דף סג): בעלי חיים אין נדרחין אלא מחמת מוס או אתנן ומחיר שאינו ראויין אבל למה שהוא ראוי יקרב והאי חזי לשלמים:
ה"ג רבינא אמר כגון שהפרישו אחר חלות ומסו צעלנו אחר חלות, צנו נמנה עמו יביאנו לשם פסח דחיובא דפסח חיללא צרישא אין צנו
נמנה עמו יביאנו לשלמים דכיון דבחלות עדיין לא הופרש עליהן כלן קבע לדחות תנא דידן חלות קבע ולא כל שאר זמן שחיטה
מתני' הפסח שנתערב צדמים, שלשה טלאים א' של פסח וא' של אשם וא' של עולה ונתערב הפסח צדיהן כולם ירעו עד שיסתאצו וימכרו
ויביא צדמי היפה שבהן עולה דשמא היפה עולה היה וצדמי היפה אשם שמה היפה אשם היה וצדמי היפה שבהן פסח אם קודם הפסח
[נסתאצו] ואם לאחר הפסח נסתאצו יביאנו שלמים דשמא היפה פסח היה ואותו מותר שהוא כריך להוסף על השנים עד שיגיעו לדמי
היפה שבהן יפקוד מצינו משלו, ואל"ת הרי הוא מחליף שמציא שלמים צדמי האשם או צדמי העולה והרי קדושת הבהמה חלתה על מעות דמיה
ואין משנין מקדושה לקדושה כשצא לחללן להבהמות כך הוא עושה אם יפה שבהן שוה סלע מביא ג' סלעים מצינו וטוול הסלע האחת ואומר
כל מקום שהיא העולה הרי מחוללת על הסלע זו וביא ממנו עולה וטוול סלע השנית ואומר כל מקום שהוא האשם הרי הוא מחולל על סלע זו
ומביא בו אשם וכן לשלמים: נפערב צדמיות, שמתן דמן ומתן דם הפסח שוה ואין טעוין מנופת חוה ושוק ולא סמיכה ונסכים: ר"ש אומר,
אם כל החבורה כולה כהנים היו יאכלו את כולם צו צליה ויקרב פסח לשם פסח כל מקום שהוא והבכורות לשם צבור בכל מקום שהן: גמ'
והא

המפריש פסחו ומת, לקמיה מפרש אימת מית: לא יביאנו צנו אחריו
לשם פסח, דהוה ליה פסח שמתו צעליו ואין כלן נמויין: גמ' שמע
מינה בעלי חיים נדרחין, בהמה שנדחת בחיים דחיה דחוי גמור שאף
לכשנראית למה שהיתה ראיה אינה
טרעה ולא קרבה שלמים היא גופה
שו היא ראיתה כמתחלה שכל מותר
פסח קרב שלמים ודלא כר"ש דלמך
בעלי חיים אין נדרחין צפ' שני שעירי
(יומא דף סג): דגמרי' מצעל מוס
שנדחה ולכשעבר מומו נראה ומרישא
נמי שמעינן לה אלא משום דמהא
שמעינן חלת נקט לה הכא: **ושמע**
מינה דחוי מעיקרא הוי דחוי, דהא
נקבה הוי זכר צו שמי שנים מתחלתו
לא נראה למה שהוקדש וקאמר ירעה
ולא יקרב שלמים הוא עצמו ואיכא
למאן דלמך במסכת סוכה (דף לג):
לאין דחוי אלא הנראה ונדחה: **ושמע**
מינה יש דחוי צדמים, כדפרישית.

צממה מקומות צמ' מלינו לשון זה
גבי הא דלמך רבי יוחנן צממה של
שני שותפין הקדיש חזיה וזכר ולקח
חזיה קדושה ואינה קריבה שמע
מינה חלת כו' כי הכא וצממכת
קדושין (דף קג): וצדמים (דף יב),
ולמתי פירושה מנסכת כרימות
(דף כו), דגרס התם צלשון הזה ש"מ
קדושת דמים נדחה כלומר שמע מינה
אפילו דבר שלא קדש מתחלה להקדש
גופו אלא לדמיו כגון הקדיש חזיה
וחזיה השני חולין דחוי ליקרב לגופו
צמחלת הקדישו אינו קרב עוד
לעולם דהואיל ונדחה ידחה ולא תימא
אין דחוי צדמים אלא הקדיש לגופו
ונדחה מהקדיש אבל קדושת דמים
לא חלימא למימרי ציה תורת דחוי ואי
אחיה לא שעת הכשר הקריבה כגון
הכא דחור ולקח חזיה תקרב, והכא
נמי הכי פרישנא לה יש דחוי צדמים
כגון נקיבה לפסח לא חזיה גופה לפסח
אלא כי אקדשה לדמים אקדשה ואידי
דדחיה ללא חזיה לאקריבי גופה לדבר שהוקדשה לה אמרינן תחלה
לעולם אפילו לאחר דפסח הוי שלמים ונקיבה

צממה מקומות צמ' מלינו לשון זה
גבי הא דלמך רבי יוחנן צממה של
שני שותפין הקדיש חזיה וזכר ולקח
חזיה קדושה ואינה קריבה שמע
מינה חלת כו' כי הכא וצממכת
קדושין (דף קג): וצדמים (דף יב),
ולמתי פירושה מנסכת כרימות
(דף כו), דגרס התם צלשון הזה ש"מ
קדושת דמים נדחה כלומר שמע מינה
אפילו דבר שלא קדש מתחלה להקדש
גופו אלא לדמיו כגון הקדיש חזיה
וחזיה השני חולין דחוי ליקרב לגופו
צמחלת הקדישו אינו קרב עוד
לעולם דהואיל ונדחה ידחה ולא תימא
אין דחוי צדמים אלא הקדיש לגופו
ונדחה מהקדיש אבל קדושת דמים
לא חלימא למימרי ציה תורת דחוי ואי
אחיה לא שעת הכשר הקריבה כגון
הכא דחור ולקח חזיה תקרב, והכא
נמי הכי פרישנא לה יש דחוי צדמים
כגון נקיבה לפסח לא חזיה גופה לפסח
אלא כי אקדשה לדמים אקדשה ואידי
דדחיה ללא חזיה לאקריבי גופה לדבר שהוקדשה לה אמרינן תחלה
לעולם אפילו לאחר דפסח הוי שלמים ונקיבה

צממה מקומות צמ' מלינו לשון זה
גבי הא דלמך רבי יוחנן צממה של
שני שותפין הקדיש חזיה וזכר ולקח
חזיה קדושה ואינה קריבה שמע
מינה חלת כו' כי הכא וצממכת
קדושין (דף קג): וצדמים (דף יב),
ולמתי פירושה מנסכת כרימות
(דף כו), דגרס התם צלשון הזה ש"מ
קדושת דמים נדחה כלומר שמע מינה
אפילו דבר שלא קדש מתחלה להקדש
גופו אלא לדמיו כגון הקדיש חזיה
וחזיה השני חולין דחוי ליקרב לגופו
צמחלת הקדישו אינו קרב עוד
לעולם דהואיל ונדחה ידחה ולא תימא
אין דחוי צדמים אלא הקדיש לגופו
ונדחה מהקדיש אבל קדושת דמים
לא חלימא למימרי ציה תורת דחוי ואי
אחיה לא שעת הכשר הקריבה כגון
הכא דחור ולקח חזיה תקרב, והכא
נמי הכי פרישנא לה יש דחוי צדמים
כגון נקיבה לפסח לא חזיה גופה לפסח
אלא כי אקדשה לדמים אקדשה ואידי
דדחיה ללא חזיה לאקריבי גופה לדבר שהוקדשה לה אמרינן תחלה
לעולם אפילו לאחר דפסח הוי שלמים ונקיבה

צממה מקומות צמ' מלינו לשון זה
גבי הא דלמך רבי יוחנן צממה של
שני שותפין הקדיש חזיה וזכר ולקח
חזיה קדושה ואינה קריבה שמע
מינה חלת כו' כי הכא וצממכת
קדושין (דף קג): וצדמים (דף יב),
ולמתי פירושה מנסכת כרימות
(דף כו), דגרס התם צלשון הזה ש"מ
קדושת דמים נדחה כלומר שמע מינה
אפילו דבר שלא קדש מתחלה להקדש
גופו אלא לדמיו כגון הקדיש חזיה
וחזיה השני חולין דחוי ליקרב לגופו
צמחלת הקדישו אינו קרב עוד
לעולם דהואיל ונדחה ידחה ולא תימא
אין דחוי צדמים אלא הקדיש לגופו
ונדחה מהקדיש אבל קדושת דמים
לא חלימא למימרי ציה תורת דחוי ואי
אחיה לא שעת הכשר הקריבה כגון
הכא דחור ולקח חזיה תקרב, והכא
נמי הכי פרישנא לה יש דחוי צדמים
כגון נקיבה לפסח לא חזיה גופה לפסח
אלא כי אקדשה לדמים אקדשה ואידי
דדחיה ללא חזיה לאקריבי גופה לדבר שהוקדשה לה אמרינן תחלה
לעולם אפילו לאחר דפסח הוי שלמים ונקיבה

(א) יומא סד, קדושין
ז: וצדמים יב, כרימות כו,
ודף כח, תמורה טו: וצדמים
גט, [ומספחה ו"ט
ה"ן], א [שבת קרי, בינה
יע, כ: סנהדרין לג,]
ד [ג"ל רבה ע"י שבת עב:
מ"ש שס, ט] ה [לעיל עג:
ז] ו [ג"ל ופריש, ז] ז [א"ל
לשלמים וע"י צממכתא,
ח [ג"ל ופריש, ט] ט [מ"ק
ז, ט]:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תח"ה שמע מינה
דחוי מעיקרו הוי וי"ל
דשאני מחוסר זמן ללא
אחתי מעולם וכו', וי"ל
עין יומא סד ע"ה צדמים:
ד"ה התם וכו' ובמספחה
שנים שם ד"ה מי דמי
וכו' ונדחה דליף דריו"ק:

מוסף רש"י

בעלי חיים נדרחין,
ואע"ג דהכר מחוץ לדחוי
לעולם משום דחוי קמא
(תמורה כו): אם נדחו
ידחו לעולם, ואיכא למד'
(יומא סד), אין דחוי
אלא צמחיות אבל בעלי
חיים שנדחו חזירי ונראין
(קדושין ז), אין בעלי
חיים נדרחין, ואין דחוי
אלא נדח או נכשלים כגון
שעיר של שם שנשחט
וקודם ויקרב דמו מת
המשחט יספק הדם, אבל
כל זמן שהקרבן חי
אינו נפסל משום דחוי
(לעיל עב).

מוסף תוספות

א. שאם היה ראוי
לקדושת הגוף, לא היה
דחוי מעיקרו, מוס' הר"ש
קדושין ז: ד"ה ש"מ,
ב. למה לי למימר הני
תרתין, מוס' קדושין טס
ד"ה שמע, כ. כל זמן שאין
בו מראית דם, מוס'
הראש"ש טס.